

Arkeologisk utredning 2015

Röinge 2:1, Röinge 2:2 samt Ludvigsborg 1:35

HUSBYGGE

Fulltofta socken, Hörby kommun
Skåne län



SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2015:6

Per Sarnäs

Arkeologisk utredning 2015

Röinge 2:1, Röinge 2:2 samt Ludvigsborg 1:35

HUSBYGGE

Fulltofta socken, Hörby kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk utredning 2015

Röinge 2:1, Röinge 2:2 samt Ludvigsborg 1:35

Husbygge

Fulltofta socken, Hörby kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2015:6

Författare: Per Sarnäs

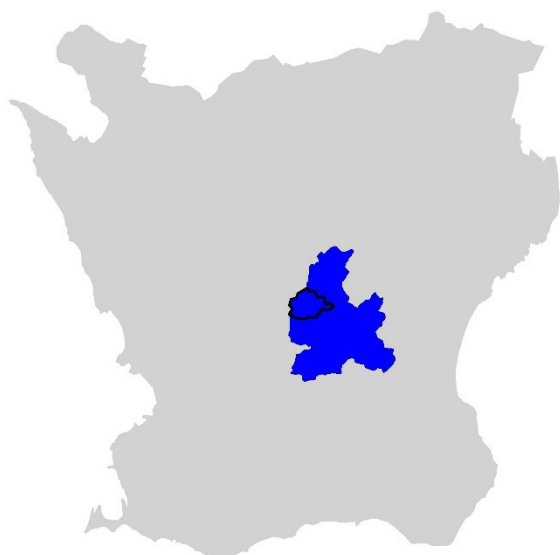
Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Per Sarnäs

© Skånearkeologi 2015

Innehåll

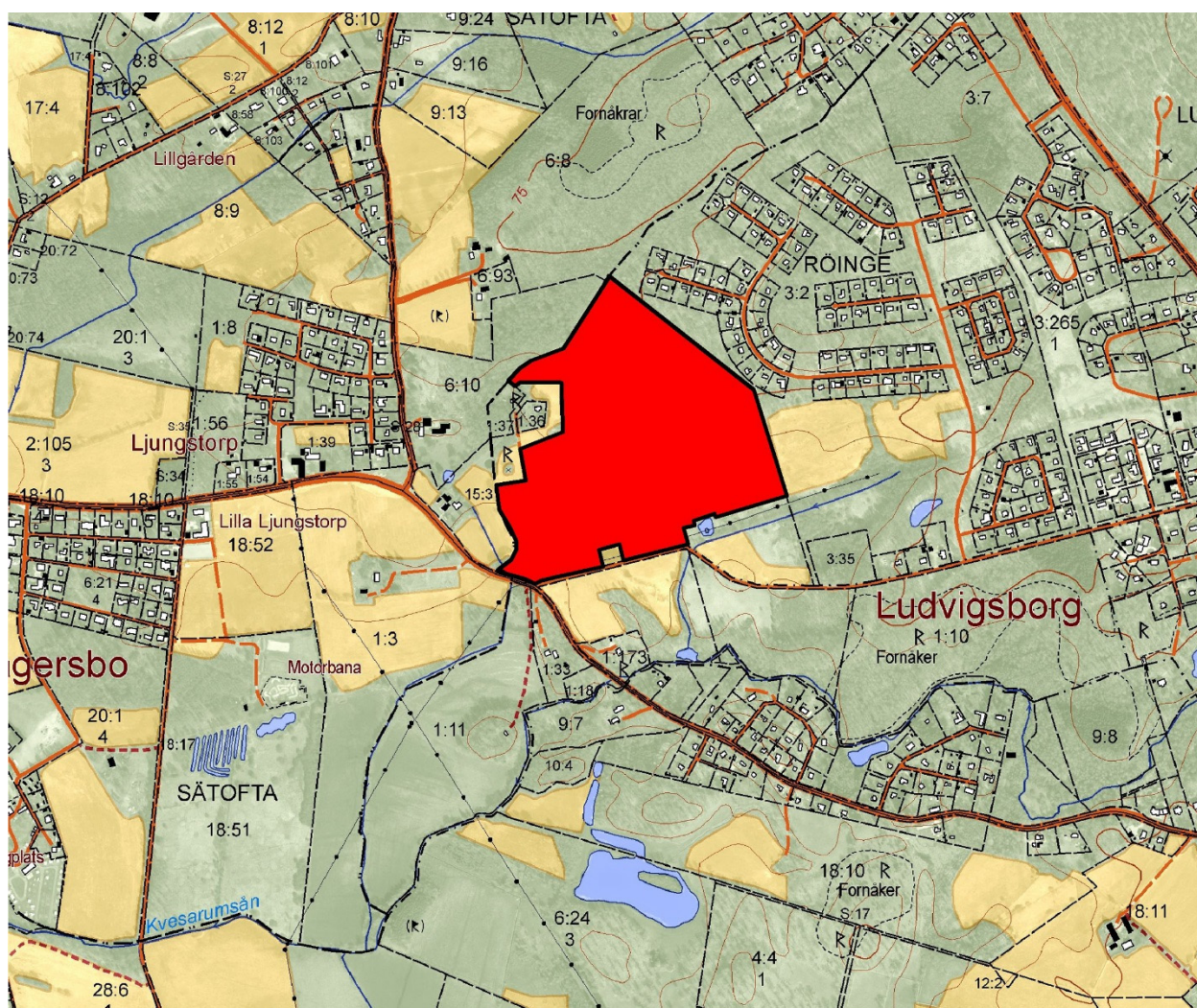
Sammanfattning	5
Inledning	5
Syfte och metod	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Undersökningsresultat	7
Förslag på fortsatta åtgärder	9
Projektorganisation och kvalitetssäkring	9
Referenser	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11



Figur 1. Karta över Skåne med Hörby kommun markerat med blå färg och Fulltofta socken med svart linje.

Figur 2. Del av fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med röd färg. Skala 1:15 000.

© Lantmäteriet



Sammanfattning

- Med anledning av att Hörby kommun detaljplanelägger ett område inom fastigheterna Röinge 2:1, Röinge 2:2 samt Ludvigsborg 1:35 som berör registrerade fornlämningar, har länsstyrelsen i Skåne län beslutat om en arkeologisk utredning.
- Syftet med den arkeologiska utredningen var att bedöma om det finns under mark dolda fornlämningar. Utredningen genomfördes som provschaktning med grävmaskin.
- Utredningsområdet är ca 150 000 m² stort (174 000 m² minus Röinge 2:2 på 4 700 m² och Fulltofta nr 95 på ca 17 000 m²) och sluttar mot sydväst och med en varierad mikrotopografi inom området. Den registrerade fornlämningen Fulltofta nr 95 ligger inom det högsta partiet.
- Den arkeologiska utredningen genomfördes som en sökschaktning med grävmaskin varvid påträffades 52 anläggningar bestående av 21 härdar, 20 stolphål och 11 mindre gropar. I matjorden, intill fornlämning nr 95, påträffades 3 flintavslag varav ett var bränt.
- De framkomna lämningarna ligger huvudsakligen intill de två fornlämningarna nr 31:1 och 95:1.

Inledning

Med anledning av att Hörby kommun detaljplanelägger ett område inom fastigheterna Röinge 2:1, Röinge 2:2 samt Ludvigsborg 1:35 som berör registrerade fornlämningar, har länsstyrelsen i Skåne län beslutat om en arkeologisk utredning.

Inom utredningsområdet ligger två fornlämningar som av Hörby kommun föreslås bli naturområden.

Syfte och metod

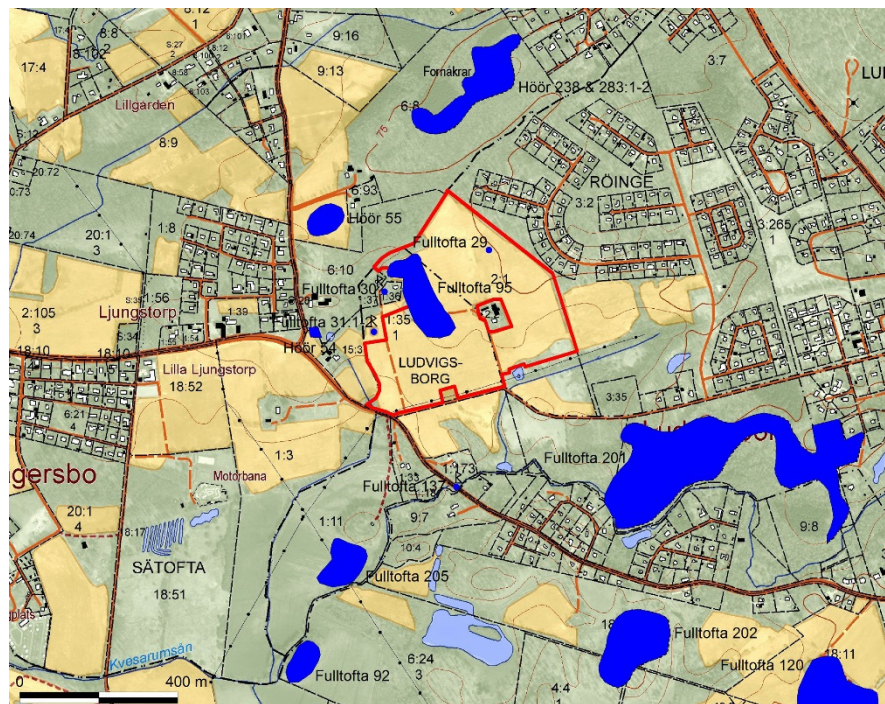
Syftet med den arkeologiska utredningen var att bedöma om det finns under mark dolda fornlämningar. Utredningen genomfördes som provschaktning med grävmaskin.

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet ligger ca 1,5 km norr om Ringsjön i den sk. Risbygden som kännetecknas av ett halvöppet landskap med åkrar, betesmarker och skog. Utredningsområdet utgörs idag av gräsbevuxen åkermark som delvis betas. I västra delen av området har grustäkt förekommit inom två ytor. De förefaller dock vara ytmässigt begränsade.

Figur 3. Del av fastighetskartan med i texten redovisade fornlämningar. Undersökningsområdet är markerat med röd linje. Skala 1:5000.

© Lantmäteriet



Det finns dock uppgifter i FMIS om att gravar ska förstörts vid matjordsavbaning inför grustäkt i närheten av Fulltofta 31:1. I dag kan man endast se ett mindre område som är en övergiven grustäkt.

Utredningsområdet är ca 150 000 m² stort (174 000 m² minus Röinge 2:2 på 4 700 m² och Fulltofta nr 95 på ca 17 000 m²) och sluttar mot sydväst och med en varierad mikrotopografi inom området. Den registrerade fornlämningen Fulltofta nr 95 ligger inom det högsta partiet (figur 3–4).

Röinge omnämns första gången 1350 och skrivs då Røkinghæ (Ortnamnsregistret). Förleden utgörs av ”røk” som är ett dialektalt ord för höjd. Ortnamn med efterleden –inge anses bildade före vikingatid (Pamp 1983). År 1798 ändras namnet på Röinge nr 1 till Ludvigsborg av Corfitz Ludvig Stiernblad (Fulltofta sockenbok 1999). En genomgång av historiska kartor som är tillgängliga via Lantmäteriet visar inte på något som kan bidra till utredningsarbetet.

Det förekommer ett antal i FMIS registrerade fornlämningar i området. Fornlämningarna domineras av boplatser som identifierats genom fynd av bearbetad flinta, gravar i form av resta stenar eller stensättningar samt röjningsröseområden. Boplatserna är odaterade men ett par av dem uppvisar fynd av spån vilket kan tolkas som att de är från neolitikum. Ett mindre provschakt har grävts intill Fulltofta nr 30:1 1962 i samband med att en sten restes, varvid brända ben och en bit slagg påträffades.

Ett relevant urval av närliggande fornlämningar ur FMIS redovisas nedan och på figur 3.

RAÄ Fulltofta 30:1. Rest sten av granit som är 1,6 m hög, 1,2 m bred och 0,6–0,8 m tjock. Rest i samband med en undersökning 1962.

RAÄ Fulltofta 29:1. Röjningsröse enligt fornminnesinventeringen 1971. Röset hade en diameter av 7 m och var ca 1,5 m högt. Borttogs 1987. Enligt uppgift ska det ha funnits tre rösen 1964 (Carlsson 1964).

RAÄ Fulltofta 31:1. Stensättning som är höglignande med en diameter av 8 m och en höjd av 0,5 m. Stensättningen är övertorvad men med synliga stenar i ytan. Begränsningen är oklar. Kraftigt skadad i östra kanten vid schaktning. Stensättningen ligger i sydöstra kanten av ett ca 10 x 10 m stort markparti i anslutning till ett 1987 avbanat område norr, öster och väster därom. Ingick tidigare i ett 35 x 20 m stort gravfält.

RAÄ Fulltofta 31:2. Fyra resta stenar som borttogs 1987 (se Fulltofta 31:1).

RAÄ Fulltofta 92:1. Stenåldersboplats med en utbredning av ca 120 x 70 m. I skogsplöjda fåror iakttogs ställvis tämligen rikligt med spån och avslag. 1 spån och ett 10-tal avslag tillvaratogs. I områdets södra del påträffades måttligt med skörbränd sten samt träkol och sot.

RAÄ Fulltofta 95:1. Stenåldersboplats inom ett område på ca 250 x 75–100 m påträffades vid forminnesinventeringen, i en klent beväxt åker, sparsamt med flintavslag varav ett med bearbetad kant. I ett potatisland i områdets nordvästra del påträffades ett flintspån och på en tomt väster därom ett flintavslag. Anslutande åkerytor söderut var bevuxna vid inventeringstillfället.

RAÄ Fulltofta 137:1. Valvbro, ca 10 x 6 m stor. Ett spann ca 4 m brett och 1,5 m högt. Infällda stenstolpar.

RAÄ Fulltofta 201:1. Fossil åkermark, bestående av ett röjningsröseområde med en utbredning av ca 600 x 50–300 m, med ett par hundra röjningsrösen. Flertalet av dessa är runda eller närmast runda med en diameter av 3–10 m och en höjd av 0,3–1,2 m. Rösena är helt eller delvis övertorvade. Åtskilliga är tämligen gravliknande. Några är närmast ovala eller oregelbundna. I området finns även jordblandade stenvallar. Kraftigare röjningsrösen dominerar. Sannolikt relativt sentida.

RAÄ Fulltofta 202:1. Fossil åkermark bestående av ett röjningsröseområde med en utbredning av ca 200 x 75–150 m, och med ca 25 röjningsrösen. Dessa är rundade eller närmast runda med en diameter av 2–5 m och en höjd av 0,2–0,5 m. Rösena är kraftigt övermossade och övertorvade. Stenmurar utmed ägo gränsen.

RAÄ Fulltofta 205:1. Boplats, uppgift om, med en utbredning av ca 150 x 50–100 m. Ej besiktningsbar vid inventeringstillfället 1987 och 1997. Uppgiftslämnare: Arne Sjöström, Ludvigsborg.

RAÄ Höör 54:1. Bebyggelselämning (Soldattorp), bestående av en 11 x 5 m stor husgrund.

RAÄ Höör 55:1. Stenåldersboplats med en utbredning av ca 100 x 70 m. I den klent beväxta åkern iakttogs sparsamt med flintavslag.

RAÄ Höör 238:1 Röjningsröseområde.

RAÄ Höör 283:1–2 1) Stensättning? Rund med en diameter av 6 m och en höjd av 0,3 m. Stenarna är ca 0,1–0,5 m stora och kraftigt övermossade och delvis övertorvade.

2) Stensättning? Rund med en diameter av 6 m och en höjd av 0,4 m. Stenarna är ca 0,1–0,6 m stora och kraftigt övermossade och delvis övertorvade. Nära mitten ett 1,3 m stort block.

Undersökningsresultat

Den arkeologiska utredningen genomfördes som en sökschaktning med grävmaskin. Totalt drogs 51 sökschakt med en sammanlagd längd av 2 355 m vilket motsvarar en yta av 3 589 m² eller ca 2,4 % av området. Schakt och anläggningar mättes in med GPS. Vid utredningen påträffades 52 anläggningar bestående av 21 hårdar, 20 stolphål och 11 mindre gropar. I matjorden, intill fornlämning nr 95, påträffades 3 flintavslag varav ett som var bränt.

Sökschakten lades igen parallellt med schaktningen vilket tyvärr medförde att en hård inte blev inmätt. Denna låg i ett av schakten öster om fastigheten Röinge 2:2.

Matjordstäckets varierade mellan 0,7 och 0,25 meter. En betydande jorderosion har skapat kolluvier inom området. Det förekom djupa plogspår över stora delar av området vilket visar att man vid något tillfälle har plöjt ända ned i underlaget. Detta har sannolikt påverkat eventuella fornlämningar.

Sökschaktens placering har styrts av topografin och underlaget. Schakten har lagts inom bra boplatslägen och i kanten av fuktiga områden för att fånga upp eventuella mesolitiska aktiviteter. I områden med mycket sten eller grov grus har schakten lagts glest. I vissa områden förekom så mycket sten att det knappt gick att schakta. Schakten

lades nära fornlämningarna nr 31:1 och 95:1 för att bedöma om de har en utbredning som sträcker sig utanför den i FMIS registrerade. Fornlämning nr 95:1 stegades upp vilket tyvärr medförde att ett av sökschakten kom att sträcka sig någon meter in i södra delen av fornlämningen. I detta schakt framkom inga anläggningar och underlaget var stenigt.

Fornlämningen nr 95:1 är registrerad som Stenåldersboplatz men bör troligen uppfattas som ett boplatz- och aktivitetsområde med olika sorters lämningar. De fåtaliga flintavslagen som har påträffats såväl vid fornminnesinventeringen som vid utredningen tyder på en datering till en period då flintan inte har utgjort ett viktigt redskapsmaterial. Utredningsresultaten tyder på att fornlämningen har en annan utbredning som sträcker sig mer åt öster och möjligen inte så långt söderut. Den nuvarande fornlämningsbegränsningen består av två mindre höjdparter med ett fuktigt avsnitt mellan dem. I det fuktiga avsnittet ligger i dag en brunn som förser två fastigheter med vatten varav en är en hästgård. Detta tyder på ett rikligt vattenflöde vilket kan ha varit en faktor som har styrt boplatzvalet. Det södra höjdpartiet är sannolikt mycket stenigt med beaktande av angränsande schakts underlag. Det norra höjdpartiet består mestadels av fint grus och det var också inom denna del som de 3 flintavslagen upptäcktes.

Den i samband med fornminnesinventeringen 1987 uppdagade grustakten har troligen förstört mycket av lämningarna närmast fornlämningen. Det har dock inte gått att avgränsa tåktens utbredning vid utredningen, vilket kan bero på att den inte har varit större än att den omfattas av det föreslagna naturområdet.

Studerar man utbredningen av anläggningar på schaktplanen förefaller fornlämningarna 31:1 och 95:1 höra samman. I fältsituationen uppfattades de dock som två separata fornlämningar beroende på dels en kraftig nivåskillnad, dels av att det ligger ett igenvuxet grustag mellan dem.

Figur 4. Höjden framför huset i bakgrunden är södra delen av fornlämning nr 95:1. I vänstra bildkanten skimtar grustakten.



Förslag på fortsatta åtgärder

Fornlämning 31:1 (stensättning) bör kvarligga. Vid fornlämningen 31:1 har man undantagit en zon runt fornlämningen på ca 30 meter österut och ca 60 meter söderut. Utredningen visar att antalet anläggningar i schakten ökar intill fornlämning nr 31:1.

På figur 5 visas fornlämningsområdet efter den arkeologiska utredningen. Troligen förekommer det begränsat med lämningar inom den södra halvan av fornlämning nr 95 och inom angränsande områden. Områden inom den röda streckade linjen bör bli föremål för en arkeologisk förundersökning i händelse av exploatering.

Inom resterande delar av utredningsområdet förekommer så gleset med anläggningar att inga ytterligare arkeologiska insatser är motiverade.



Figur 5. Kartan visar schakten med anläggningar och fornlämningsområde.

Schakt = svarta streck

Raä 95:1 = heldragen blå linje

Fornlämningsområde = röd streckad linje

Härdar = röd prick

Stolphål = blå prick

Gropar = brun prick

Lager = svart prick

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Skånearkeologi är ett företag som grundades 2013 med inriktning på arkeologisk uppdragsverksamhet. Företaget leds av Fillic. Per Sarnäs med mångårig erfarenhet av arkeologisk uppdragsverksamhet mest i Skåne men även i Småland.

Per Sarnäs är projektledare och ansvarig för projektets genomförande och vetenskapliga kvalitet, samt kontakter med Länsstyrelse och uppdragsgivare.

Referenser

Litteratur

Carlsson, F. 1964. Fältarbete i Frosta. I *Frostabygden* 1964.
Pamp, B. 1983. Ortnamn i Skåne.
Fulltofta sockenbok. 1999.

Kartmaterial

Fastighetskartan

Internetreferenser

Fornsök – www.fmis.raa.se
Ortnamnsregistret – www2.sofi.se

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-6028-2015
Skånearkeologis diarienummer 201511

Län Skåne
Kommun Hörby
Socken Fulltofta
Fastighet Röinge 2:1, Röinge 2:2, Ludvigsborg 1:35

Ekonomiska kartans blad 3D0c SV (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6196896
E koordinat 411425
M ö.h. 61-78

Fältarbetstid 2015-06-10-2015-06-16
Antal arbetsdagar 5
Antal arkeologtimmar 35
Antal maskintimmar 40

Exploateringsyta 174 000 m²
Undersökningsområde 150 000 m²
Undersökt yta 3 589 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Jonas Mårtensson

Kostnader, arkeologi

Projektledning: 1 300:-
Fältarbete: 22 750:-
Rapport: 15 600:-
Resor: 3 000:-
Fastighetskartan: 245:-
Hyra GPS: 950:-
Delsumma: 43 845:-

Kostnader, övrigt

Maskiner: 18 500:-
Bodar: 5 410:-
Delsumma: 23 910:-

Summa, faktisk: 67 755:-
Summa, beslutad: 130 850:-

Arkivmaterial i form av digitala foton och inmättningsfiler förvaras på Regionmuseet i Kristianstad

